

ПЕДАГОГІКА

УДК 37/02

АВТОРСЬКА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Боса В. П.

vitta_fabian@bigmir.net

Київський університет імені Бориса Грінченка

Дата надходження 24.10.2017. Рекомендовано до друку 1.11.2017.

Анотація: У статті розглядається технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. Було визначено два види технологій формування мовленнєвої компетентності: 1) когнітивно орієнтовані, побудовані на моделі “від мови до мовлення”, які відображають раціонально-логічний шлях оволодіння мовою й включають граматичний, аналітичний, порівняльний методи; 2) комунікативно орієнтовані, засновані на моделі “від мовлення до мови”, які відображають ситуативний спосіб оволодіння мовою через природні (або наближені до природних) ситуації комунікації. Відповідно, авторська технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін є комунікативно орієнтованою, цілеспрямованою, системною педагогічною діяльністю щодо узгодження цілей, форм, змісту, методів і результатів навчання.

Ключові слова: технологія формування мовленнєвої компетентності, когнітивно орієнтовані види мовленнєвої компетентності, “від мови до мовлення”, “від мовлення до мови”.

Боса В.П. Київський університет імені Б. Грінченка

Авторская технология формирования речевой компетентности будущих учителей иностранных языков в процессе изучения профессиональных дисциплин

Аннотация. В статье рассматривается технология формирования речевой компетентности будущих учителей иностранных языков в процессе изучения специальных дисциплин. Было установлено два вида технологий формирования речевой компетентности: 1) когнитивно ориентированные, построенные на модели “от языка к речи”, отражают рационально-логический путь овладения языком и включают грамматический, аналитический, сравнительный методы; 2) коммуникативно ориентированные, основанные на модели “от речи к языку”, отражают ситуативный способ овладения языком через естественные (или приближенные к естественным) ситуации коммуникации. Соответственно, авторская технология формирования речевой компетентности будущих учителей иностранного языка в процессе изучения специальных дисциплин является коммуникативно ориентированной, целенаправленной, системной педагогической деятельностью по согласованию целей, форм, содержания, методов и результатов обучения.

Ключевые слова: технология формирования речевой компетентности, когнитивно ориентированные виды речевой деятельности, “от языка к речи”, “от речи к языку”.

Bosa V.P. Grinchenko Borys Kyiv University

The authoress' technology of forming the speech competence of future foreign language teachers during the process of learning occupational disciplines

Abstract Introduction the article presents the results of the technology of speech competence of the future teachers of foreign languages in the study of professional disciplines as algorithm of the educational process, which includes objectives, content and methods to achieve planned results. **Purpose.** Two types of technologies for the formation of speech competence were proposed: 1) cognitive-oriented, built on the model “from speech to speech”, reflect the rational-logical way of mastering the language and include grammatical, analytical, comparative methods; 2) communicative-oriented, based on the “speech to speech” model, reflect the situational way of mastering the language through the natural (or close to natural) situation of communication. Accordingly, the author's technology of speech competence of future foreign language teachers in the study of professional disciplines are communication-oriented, purposeful, systematic teaching on reconciliation purposes, forms, content, methods and learning outcomes. **Methods.** Monitoring of individual shortcomings in oral and written speech

and their elimination;. Stimulating the interest of young people in improving their own speech; Introduction of the system of educational and industrial practices of students of communicative tasks; Creation of a favorable communicative environment in the study of professional disciplines. **Results** Among these methods, we selected an expert assessment by specialists of the conditions for the formation of speech competence as a research method, which has a combination of advantages. In particular, expert assessment is used for the implementation of aeronautical research aimed at specifying hypotheses and tasks of scientific development; substantiation of factors and conditions of pedagogical influences; designing forecasts of the subject of research. Understanding the technology of forming speech competence has determined its structure: the target, organizational, content, methodological and productive components. The conducted analysis of literature shows that the design of the system of pedagogical conditions for the organization of educational processes is carried out in different ways – as the results of theoretical analysis of the problem of research and structure of the investigated process; as a generalization of own pedagogical experience in the field of research; as the conclusions of expert evaluation of the factors of the efficiency of the investigated process; as statistically processed estimates of factor analysis of the survey of subjects of education; as consequences of working out empirical experience of focus groups, round tables, seminars, etc. **Conclusion.** Thus, we have characterized the technology of forming the language competence of future teachers of a foreign language in the process of studying specialized disciplines. The basis of technology is the implementation in the process of studying professional disciplines pedagogical conditions. The substantiated target, organizational, content, methodological and productive components of technology form a closed system.

Key words: the technology of formation of speech competence, the cognitive orientation and types of speech competence, “from the language to the speech”, “ from the speech to the language”.

Постановка проблеми дослідження. Наналіз стану сформованості мовленнєвої компетентності актуалізував потребу пошуку шляхів підвищення ефективності вивчення майбутніми учителями іноземних мов фахових дисциплін з огляду на сучасні соціально-освітні потреби. Таким інструментом, на нашу думку, може бути технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін, що базується на сукупності обґрунтованих педагогічних умов як вихідних факторів результативності досліджуваного процесу.

Аналіз останніх досліджень У науковій літературі технологія розглядається як алгоритм організації освітнього процесу, що містить цілі, зміст і методи досягнення запланованих результатів.

Педагоги цінують технологізацію навчальних процесів через надання педагогічним діям змістовності [3; 18], системності [6; 10], визначеності [5; 12], результативності [19; 2].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблематики. Непредставленість у науково-методичній літературі інструментів і засобів оцінки результативності процесу вивчення фахових дисциплін майбутніми учителями іноземних мов потребує реалізації низки **цілей**: аналізу структури мовленнєвої комунікації та її компонентів: цільового, організаційного, змістового, методичного і результативного; підбір методів діагностики рівня сформованості мовленнєвої компетентності досліджуваних.

Виклад основного матеріалу. Цікавим, на нашу думку, є розрізнення освітніх і педагогічних технологій з огляду на рівень інновацій. Так, освітні технології відображають стратегії в освіті через прогнозування її подальшого розвитку, проектування й планування освітнього середовища. Педагогічна ж технологія відтворює тактику освітніх перетворень через відображення моделі освітнього і/або управлінського процесів [1]. Тобто, проектується саме педагогічна технологія, що демонструє тактику реалізації педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін.

Розрізняють два види технологій формування мовленнєвої компетентності:

1) когнітивно орієнтовані, побудовані на моделі “від мови до мовлення”, які відображають раціонально-логічний шлях оволодіння мовою й включають граматичний, аналітичний, порівняльний методи;

2) комунікативно орієнтовані, засновані на моделі “від мовлення до мови”, які відображають ситуативний спосіб оволодіння мовою через природні (або наближені до природних) ситуації комунікації [9, с. 34 – 49].

Розроблена нами технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін є комунікативно орієнтованою, цілеспрямованою, системною педагогічною діяльністю щодо узгодження цілей, форм, змісту, методів і результатів навчання. Таке розуміння технології формування мовленнєвої компетентності визначає її структуру: цільовий, організаційний, змістовий, методичний і результативний компоненти (див. табл. 1).

Цільовий компонент містить основну мету й завдання реалізації технології у процесі вивчення фахових дисциплін.

Процедура цілепокладання є визначальною у процесах технологізації, оскільки детермінує не лише результативність майбутньої технології, але й наявність інструментів для її оцінювання.

Навчальна мета відображає реальну модель очікуваного результату засвоєння учнями / студентами змісту освіти [20]. Тобто, навчальні цілі формулюються у категоріях особистісних новоутворень тих, хто навчається – як-от: оволодіння компетентностями, модерація цінностей, розвиток здібностей тощо [7].

Таблиця 1

Технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови під час вивчення фахових дисциплін

Цільовий компонент			
<i>Мета</i>	Сформувати високий рівень мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови		
<i>Завдання</i>			
Розробити методичний інструментарій оцінювання рівня мовленнєвої компетентності	Розвивати мотивацію молоді до особистісного та фахового зростання	Упровадити у процес вивчення фахових дисциплін завдань із розвитку мовленнєвої компетентності	Створити діалогічну конструктивну взаємодію у процесі навчання
Організаційний компонент			
<i>Педагогічні умови</i>			
Моніторинг індивідуальних недоліків в усному та письмовому мовленні та їх усунення	Стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення	Уведення у систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань	Створення сприятливого комунікативного середовища при вивченні фахових дисциплін
Змістовий компонент			
<i>Зміст діяльності</i>			
Регулярна діагностика якості фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови	Забезпечення стійкості пізнавальних інтересів студентів через емоційне насичення змісту і методів навчання	Створення й використання фахових комунікативних кейсів	Демократизація й діалогізація навчальної взаємодії у процесі вивчення фахових дисциплін

Продовження табл. 1

Методичний компонент			
<i>Форми і методи діяльності</i>			
Тестування (пряме й проєктивне) Експертне оцінювання Самооцінка Обговорення Цілепокладання Планування	Створення ситуації успіху Методика побудови кар'єри Інтерактивні діалогічні методи вивчення фахових дисциплін	Кейс-навчання Комунікативні завдання Проблемні ситуації Педагогічні завдання Мозковий штурм Презентація Дискусія	Діалогічні методи навчання Криголами Ділові та рольові ігри Імітації та імпровізації Інтернет-навчання
Результативний компонент			
<i>Критерії</i>	<i>Рівні</i>	<i>Інструменти</i>	
Ціннісно-мотиваційний Організаційно-комунікативний Соціокультурний Рефлексивно-результативний Фахово-професійний	Високий (досвідчений) Середній (незалежний) Низький (елементарний)	Анкета “Мотиви оволодіння мовленнєвою компетентністю” Методика виявлення комунікативних і організаторських здібностей Опитувальний листок Форверга на контактність Тест “Мовні бар’єри при спілкуванні” Методика діагностики комунікативної установки Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні Експертна оцінка викладачами фахових дисциплін усного й письмового мовлення Самооцінка рівня мовленнєвої компетентності	

Невизначеність, неконкретизованість, нечіткість поставлених цілей є основною причиною недостатньої якості навчання [21]. Тому у теорії цілепокладання основними вимогами до цілей є їхня реалістичність, інструментальність, діагностичність [15].

Ураховуючи вищезазначене, ми визначили *мету* педагогічної технології – сформувати високий рівень мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови - та систему *завдань* її реалізації:

- розробити методичний інструментарій оцінювання рівня мовленнєвої компетентності;
- розвивати мотивацію молоді до особистісного та фахового зростання;
- упровадити у процес вивчення фахових дисциплін завдань із розвитку мовленнєвої компетентності;
- створити діалогічну конструктивну взаємодію у процесі навчання.

При формулюванні завдань ми дотримувались етапів реалізації технології та досягнення поставленої мети – від окреслення очікуваних результатів у вигляді обґрунтованої системи вимірювання й оцінки мовленнєвої компетентності майбутніх учителів – через забезпечення методів формування мовленнєвої компетентності студентів як суб’єктів педагогічного впливу (завдання з розвитку внутрішньої мотивації молоді) – до надання освітньому простору ознак послідовності й системності через створення сприятливого середовища взаємодії усіх суб’єктів вивчення фахових дисциплін.

Другий компонент технології – **організаційний** – ураховує систему педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін:

- моніторинг індивідуальних недоліків в усному та письмовому мовленні та їх усунення;
- стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення;
- уведення у систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань;
- створення сприятливого комунікативного середовища при вивченні фахових дисциплін.

Процес організації формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів ми розглядаємо як створення умов для розроблення й реалізації технології, що забезпечує узгодженість і взаємозв'язок між технологічними компонентами. Тобто, теоретично й емпірично обґрунтовані педагогічні умови, будучи реалізованими у процесі вивчення фахових дисциплін, забезпечують раціональну структуру педагогічного впливу та навчальної взаємодії.

Виведення педагогічних умов у окремий компонент технології відображає процесуальний підхід до її проектування й реалізації, обґрунтовуючи форми організації процесу вивчення фахових дисциплін (відповідно до зазначених вище умов: моніторинг, кейс-стаді, діалогове навчання, навчальні й виробничі практики).

Крім того, в характеристиці педагогічних умов нами означено зв'язок кожної умови із теоретичними педагогічними підходами, що дозволяє дотриматись необхідних вимог до технологізації процесу формування мовленнєвої компетентності: концептуальності як опори на педагогічні теорії, системності як забезпечення взаємозв'язку й цілісності педагогічних перетворень, керованості та відтворюваності внаслідок можливості контролю за організацією педагогічних умов вивчення фахових дисциплін. Означені вимоги відповідають окресленим критеріям технологічності [17].

Педагогічні умови, відображені у організаційному компоненті технології, зумовлюють зміст педагогічних перетворень, представлених у **змістовому компоненті**.

Зміст як педагогічне поняття розглядається через призму обсягу навчального матеріалу й узагальнення результатів його вивчення, кристалізованих у поняття, закони, теорії, ідеали [14]. У педагогічній психології зміст навчання описується через опанування тими, хто навчається, системи знань, умінь і навичок [16]. Близьким до такого визначення є поняття “змісту освіти”, яке охоплює усю систему знань, умінь і навичок, необхідних для соціальної та професійної діяльності людини [22].

В. Ягупов окреслив вимоги до змісту освіти: забезпечення особистісного розвитку тих, хто навчається; забезпечення їх загальної і професійної підготовки; урахування реального стану освітньо-виховних систем; забезпечення єдності навчання, виховання, розвитку й самовдосконалення молоді; формування активної життєвої позиції [22].

Удосконалення змісту освіти визнано пріоритетним напрямком її реформування. Основними напрямками реформування змісту освіти є гуманітаризація освіти, вдосконалення навчальних програм і планів, озброєння сучасними методами і методиками, обґрунтування критеріїв оцінки результатів освітнього процесу.

Ми тлумачимо змістовий компонент технології формування мовленнєвої компетентності, як відображення сенсу, який вкладено в мету і завдання педагогічних перетворень, а також зміст діяльності з упровадження кожної педагогічної умови.

Зокрема, зміст діяльності з реалізації моніторингу індивідуальних недоліків в усному та письмовому мовленні убачаємо у регулярній діагностиці якості вивчення фахових дисциплін майбутніми учителями іноземної мови; стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення – у забезпеченні стійкості пізнавальних інтересів студентів через емоційне насичення змісту і методів навчання; уведення у систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань – у створенні й використанні фахових комунікативних

кейсів; створення сприятливого комунікативного середовища при вивченні фахових дисциплін – у демократизації та діалогізації навчальної взаємодії під час вивчення фахових дисциплін.

Методичний компонент авторської технології містить форми та методи реалізації педагогічних умов й досягнення поставлених завдань.

При виборі й апробації форм і методів перетворювальної педагогічної діяльності ми виходили із їх відповідності педагогічним умовам як основі спроектованої технології.

Також вибір зазначених у технології форм і методів зумовлювався результатами вивчення методичної літератури щодо викладання іноземних мов через призму обраного предмета дослідження – формування мовленнєвої компетентності майбутніх педагогів.

Важливою з огляду на поставлене перед нами завдання є класифікація вправ у розвитку іншомовної компетентності, виділена Н.С. Левчик [11, С.80-86]:

– мовленнєвого слуху: прослухайте пари слів, повторіть їх, визначте різницю між ними; прослухайте слово, речення або уривок тексту та відтворіть їх; прослухайте пари речень і визначте, які з них мають однакову інтонацію, яка між ними різниця.

– ймовірного прогнозування: продовжте прослухану фразу (або частину діалогу з відео); оберіть слово із теми та наведіть інші слова, доцільні до вживання з ним; за заголовком тексту визначте його зміст; за ключовими слова тексту скажіть, у якому він жанрі, і який можливий зміст; прослухайте / прочитайте початок тексту і спрогнозуйте його закінчення; перегляньте уривок відеофільму із вимкненим звуком та спроектуйте діалог героїв.

– компенсаторних стратегій: визначте значення незнайомих лексичних одиниць на основі контексту; визначте значення незнайомих лексичних одиниць на основі використаних паралінгвістичних засобів спікера; здогадайтеся про тему та ідею тексту за заголовком, ілюстраціями, ключовими словами [8; 13].

– рефлексії власного мовлення: складіть ідеальну модель мовлення учителя іноземної мови та визначте цілі щодо вашого подальшого розвитку; визначте власну систему показників мовленнєвої компетентності (наприклад, чистота, багатство, точність, правильність, виразність тощо) й оцініть себе; напишіть есе “Лексичний запас і вираження власної думки”.

– При опрацюванні художніх текстів: відзначте ближчі для вас, яскраві й оригінальні художні образи; порівняйте авторське мовлення із мовленням інших письменників; дослідіть і охарактеризуйте редакторські та цензурні втручання у авторський текст.

– педагогічного мовлення: підготуйте фрагмент заняття, у якому опишіть, з якою метою ви будете говорити, яким повинен бути інтонаційний малюнок, ритм, темп мовлення [4].

Проведений Н.М. Білоус аналіз механізмів формування професійних мовленнєвих компетентностей майбутніх філологів дозволив дослідниці виділити такі основні механізми:

– взаємозв’язок теорії і практики мовленнєвої діяльності, що передбачено у нашій педагогічній умові щодо навчальної та виробничої практики майбутніх учителів;

– володіння культурою конструктивного діалогу та полілогу, які активно формуються у процесі вирішення комунікативних ситуацій;

– розвиток умінь зацікавлювати, захоплювати, переконувати, інтригувати у комунікативній взаємодії з іншими, що може бути поставлено як окреме завдання при проведенні й аналізі комунікативних ситуацій;

– участь у комунікативних рольових і сюжетних іграх, що створює сприятливі умови для вироблення навичок оперувати словом у конкретних ситуаціях;

– здатність оперативно й доцільно включатися в мовленнєву взаємодію, передбачати результати педагогічного мовлення, спроектовані при вирішенні комунікативних ситуацій;

– збагачення словникового запасу та опанування термінологічної бази майбутньої професії;

– моделювання інтонацій, адекватних змісту і структурі висловлювань;
– намагання дбати про виразність (змістову, інтонаційну, візуальну), правильність (орфоепічну, граматичну, орфографічну, пунктуаційну); чистоту (відсутність словникового, стильового чи колоритного ультрапуризму, штучності, фальшивого професіоналізму) мови [4].

Результативний компонент є останнім у технології формування мовленнєвої компетентності, надаючи їй циклічного замкненого характеру. Він повертає користувачів до цільового компонента, оскільки передбачає оцінку досягнутих результатів і порівняння їх із поставленими цілями.

Крім того, результативний компонент демонструє методику діагностики результатів вивчення фахових дисциплін щодо формування мовленнєвої компетентності, описуючи критерії, рівні й інструменти оцінювання відповідно до обґрунтованої структури мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови.

Висновки та перспективи подальших досліджень Охарактеризована нами технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін є алгоритмом організації освітнього процесу, що містить цілі, зміст і методи досягнення запланованих результатів. Авторська технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін є комунікативно орієнтованою, цілеспрямованою, системною педагогічною діяльністю щодо узгодження цілей, форм, змісту, методів і результатів навчання.

Перспективи **подальших наукових розвідок** полягають у експериментальній перевірці рівня сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов та проектуванні системи педагогічних умов впливу на якість вивчення студентами фахових дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алфімов Д. В. Структурно-змістовий компонент поняття технології [Електронний ресурс] / Д. В. Алфімов. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN15/11advkpt.pdf>
2. Баркасі В.В. Компетентність вчителя іноземних мов [Електронний ресурс] / В.В. Баркасі. – Режим доступу : <http://refeteka.ru/r-188091.html>
3. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
4. Білоус Н. М. Формування мовленнєвої компетенції в студентів філологів у процесі вивчення методики викладання української літератури / Н. М. Білоус // Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Вип. 12, Ч. І. – С. 45–51.
5. Богданова І. М. Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект: монографія / І. М. Богданова. – Одеса: ТЕС, 1999. – 146 с.
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375с.
7. Гриценко І. В. Сучасні підходи до проблеми педагогічного цілепокладання / І. В. Гриценко // Педагогічні науки : [зб. наук. праць / ред. Є.С. Барбіна. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2014. – Вип. 65. – С. 21–26.
8. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / І. П. Задорожна. – К., 2012. – 770 с.
9. Кабардов М. К. Типы языковых и коммуникативных способностей и компетенций / М. К. Кабардов, Е. В. Арцишевская // Вопросы психологии. – 1996. – № 1. – С. 34–49.
10. Кларин М.В. Педагогическая технология / М.В. Кларин. – М., 1989 – 312 с.
11. Левчик Н. С. Формування англомовної аудитивної компетентності першокурсників – майбутніх учителів англійської мови / Н. С. Левчик // Лінгводидактика. – Наукові записки. – Серія: Педагогічна. – 2015. – № 3. – С. 80–86.

12. Лихачев Б. Т. Педагогика. Курс лекций: учеб. пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей КПК и ФПК. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 1999. – 523 с.
13. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, пед. і лінгвіст. ун-тів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
14. Мойсеюк Н. Педагогіка / Неля Мойсеюк. – К., 2001. – 608 с.
15. Никитина Н. Н. Основы профессионально-педагогической деятельности : учеб. пособие / Никитина Н. Н., Железнякова О.М., Петухов М.А. – М., 2002. – 288 с.
16. Педагогічна психологія : навчально-методичний посібник // Шкільна бібліотека. – Режим доступу: <http://schoollib.com.ua/psychologiya/3/index.htm>.
17. Педагогічні системи, технології. Досвід. Практика / за заг. редакцією П. Матвієнко, С. Клепко, Н. Білик. – К., 2005.
18. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учебное пособие / Г. К. Селевко. – М: Народное образование, 1998 – 256 с.
19. Сластенин В.А. Преподавание педагогических дисциплин на технологической основе / В.А. Сластенин // Разработки и внедрение технологий обучения пед. дисциплин. – М.: Прометей, 1991. – С. 3 – 5.
20. Цілепокладання як важлива умова проектування сучасних особистісно-орієнтованих педагогічних технологій. – Режим доступу : <http://www.studfiles.ru/preview/5252902/page:2>.
21. Чемерис О. А. Технологія цілепокладання для забезпечення якості навчання студентів фізико-математичного факультету [Електронний ресурс] / О. А.Чемерис. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3356/1/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%B8.pdf>.
22. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

REFERENCES

1. Alfimov D. V. Structural-content component of the concept of technology / D. V. Alfimov. – Access mode: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN15/11advkpt.pdf>
2. Barkasi V. V. Competence of a teacher of foreign languages [Teach. Manual.] / V. V. Barkasi. – Access mode: <http://refeteka.ru/r-188091.html>
3. Bepalo V. P. Components of pedagogical technology. – Moscow: Pedagogics, 1989. – 192 pp.
4. Bilyus N. M. Formation of speech competence for students of philology in the process of studying the methodology of teaching Ukrainian literature / N. M. Bilyus // Methodological search: Teaching and student research work on the methods of teaching language and literature. – Zhytomyr: Vot-out: ZHDU them. I. Franco, 2014. – Issue twelfth. Part I. – P. 45–51.
5. Bogdanova I. M. Technologies in Education: Theoretical and Methodological Aspect: Monograph / I. M. Bogdanova. – Odessa: TPP, 1999. – 146 p.
6. Goncharenko S. U. Ukrainian Pedagogical Dictionary / S. U. Goncharenko. – К.: Lybid, 1997. – 375 с.
7. Gritsenko I.V. Modern approaches to the problem of pedagogical goal-setting / I.V. Gritsenko // Pedagogical sciences: [SB. sciences works / ed. Ye.S. Barbie]. – Kherson: View of KSU, 2014. – Vip. 65. – p. 21–26.
8. Zadorozhnaya I.P. Theoretical and methodical principles of organization of independent work of future teachers on mastering English-speaking communicative competence: diss. ... Dr. Ped. Sciences: 13.00.02 / I.P. Zadorozhnaya. – К., 2012. – 770 p.
9. Kabardov M. K. Types of linguistic and communicative abilities and competences / M. K. Kabardov, E.V. Artsyshevskaya // Questions of psychology. – 1996. – No. 1. – P. 34–49.
10. Krarin M. V. Pedagogical technology / M. V. Krarin. – Moscow, 1989. – 312 pp.

11. Levchik N. S. Formation of English-speaking Audit Competence of Freshmen - Future Teachers of the English Language / N. S. Levchik // *Lingvodidactics*. – Scientific notes. – Series: Pedagogical. – 2015. – # 3. – P. 80–86.
12. Likhachev B. T. *Pedagogy Course of lectures: Study. manual for students of ped. study institutions and listeners of the CCP and FPK*. – 4th ed., pererab. and add. – M.: Yurait, 1999. – 523 p.
13. *Methodology of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: a textbook for the student. classic, ped. and a linguist. un-tiv* / O. B. Beigich, NF Borisco, G. E. Boretsky and others; per community Ed. S. Yu Nikolaev. – K. : Lentiv, 2013. – 590 pp.
14. Moyseyuk N. *Pedagogics* / Nelya Moiseyuk. – K., 2001. – 608 p.
15. Nikitina N. N *Fundamentals of professional and pedagogical activity: Study. manual for a student. institutions of the media. prof. education* / N. N. Nikitina, O. M. Zheleznyakova, M. A. Petukhov – M., 2002. – 288 p.
16. *Pedagogical psychology: educational manual* // School library. Access mode: <http://schoollib.com.ua/psychologiya/3/index.htm>.
17. *Pedagogical systems, technologies. Experience. Practice* / per unit edited by P. Matviyenko, S. Klepko, N. Bilyk. – K., 2005.
18. Selevo G. K. *Modern Educational Technologies: Tutorial* / G. K. Selevo. – M: People's Education, 1998. – 256 pp.
19. Slastenin V. A. *Teaching of pedagogical disciplines on a technological basis* / V. A. Slastenin // *Development and introduction of technologies of teaching ped. disciplines*. – M. : Prometheus, 1991. – P. 3 – 5.
20. *Thinking as an important condition for designing modern personality-oriented pedagogical technologies*. – Access mode: <http://www.studfiles.ru/preview/5252902/page:2>.
21. Chemeris O. A. *Targeting technology to ensure the quality of teaching students of the Faculty of Physics and Mathematics*. – Mode of access: <http://eprints.zu.edu.ua/3356/1/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%B8.pdf>.
22. Yagupov V. V. *Pedagogy. Teaching manual* / V. V. Yagupov. – K.: Lybid, 2002. – 560 p.